

Atlas Demonstrator

Nieuwsbrief 6, februari 2009

Deze nieuwsbrief informeert u over de voortgang van de Atlas Demonstrator en wordt verspreid onder alle betrokkenen bij de ontwikkeling van de Atlas Leefomgeving.

INHOUDSOPGAVE

- Van Verkennende fase op weg naar uitwerking
- Atlas is technisch en inhoudelijk mogelijk
- Atlas is organisatorisch inpasbaar
- Geen juridische belemmeringen verwacht
- De uitwerking in de bouwfase
- Nieuwbouw voor de Atlas Leefomgeving
- Aangeboden: ondersteuning bij Metadata Catalogus
- ... werkt aan de Atlas Leefomgeving - Interview met Corine Quarles van Ufford

ALGEMEEN NIEUWS

Van Verkennende fase op weg naar uitwerking

Welke wensen en verwachtingen hebben eindgebruikers van een digitale Atlas op postcodeniveau? Welke mogelijkheden zijn daarvoor op het gebied van ICT en data? En wat betekent het voor de bronhoudende deelnemers, zoals gemeenten, provincies en milieudiensten? Deze vragen zijn onderzocht tijdens de zogenaamde 'Verkennende fase' van het project Atlas. In april 2009 wordt deze Verkennende fase afgesloten en legt het projectteam haar bevindingen en een advies voor het vervolgprogramma voor aan de minister.

Om de wensen van eindgebruikers en de mogelijkheden op het gebied van data en ICT scherp te krijgen, is tijdens de Verkennende fase een Atlas Demonstrator (ADem) gebouwd voor de thema's lucht, geluid en groen. Dit met behulp van een aantal pilot partners (de provincies Overijssel, Gelderland, Utrecht en Noord-Brabant, de Milieudienst SRE en de gemeenten Amsterdam en Deventer). Daarnaast zijn organisatorische, financiële en juridische randvoorwaarden onderzocht. Tot slot is in de Verkennende fase ingezet op ambtelijk en bestuurlijk draagvlak bij IPO (Interprovinciaal Overleg), VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) en UvW (Unie van Waterschappen). De uitkomsten van deze Verkennende fase lichten we hieronder toe.

In april vindt op basis van de bevindingen een bestuurlijk besluit plaats, waarna het ontwerp en de bouw van een Atlas Leefomgeving, het vullen van het systeem met informatie, het creëren van draagvlak en het implementatietraject concreet ingevuld kunnen worden.

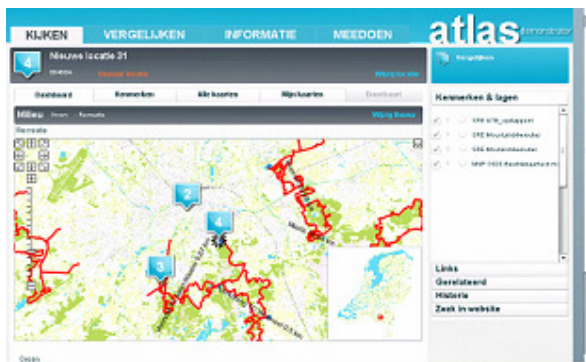
- Meer informatie: Caroline van de Veerdonk (caroline.van.de.veerdonk@rivm.nl).

Atlas is technisch en inhoudelijk mogelijk

Tijdens de Verkennende fase van het Atlas-project heeft het RIVM aan de hand van de Atlas Demonstrator getoetst wat de mogelijkheden zijn voor informatieontsluiting (data, metadata en teksten) door bronhouders, de presentatie van milieu- en gezondheidsinformatie en Geo-ICT. Het RIVM heeft op basis van de ervaringen met de ADem, de adviezen van drie werkgroepen (presentatie, informatie en ICT) en de bevindingen in de deelprojecten geconcludeerd dat een Atlas Leefomgeving zowel technisch als inhoudelijk mogelijk is.

Voor de ontwikkeling van een Atlas Leefomgeving zijn de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- De informatie dient relevant te zijn voor eindgebruikers (burgers, professionals).
- De informatie wordt zo decentraal mogelijk ontsloten (principe 'data-bij-de-bron').
- De informatie komt op een zo laag mogelijk niveau beschikbaar, liefst op het niveau van woonadres.
- De ICT is gebaseerd op open source, (inter)nationale standaarden en state-of-the-art techniek (web 2.0).

Bekijk een kaart met thematische informatie van elke gewenste locatie onder het tabblad Kijken.

Uit de verkenning blijkt dat een Atlas Leefomgeving, mits bekend bij de gebruiker, voorziet in de behoefte van eindgebruikers. Bovendien kan een dergelijk systeem, met decentrale ontsluiting van informatie via web-services, in potentie gerealiseerd worden. Ook kan de informatie van verschillende locaties met elkaar vergeleken worden, mits de metadata bijgeleverd zijn. Wel is nader onderzoek en verdere afstemming met de bronhouders nodig. Ten slotte zijn er nog een aantal belangrijke aandachtspunten benoemd om uit te werken in een vervolg, zoals: gebruiksvriendelijkheid van het systeem, standaardisatie van (meta)data, de performance van het systeem en de mogelijkheden van interactie.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar de managementsamenvatting (nog niet verschenen) met daarin beknopt de belangrijkste tussentijdse conclusies en naar het eindrapport van het RIVM (eveneens nog niet verschenen), getiteld "Ontwikkeling en evaluatie Atlas: Demonstrator, Informatie en ICT".

Atlas is organisatorisch inpasbaar

Een belangrijke vraag tijdens de verkennende fase was ook of de Atlas voor de bronhoudende deelnemers (gemeenten, provincies, milieudiensten, etc.) inpasbaar is in de organisatie. Adviesbureau Quintens deed hier onderzoek naar. Welke ontwikkelingen spelen bij de deelnemers? Hoe zien hun organisaties eruit? Kunnen en willen zij gemakkelijk aansluiten bij een Atlas en wat betekent dat vervolgens concreet voor ze? Belangrijkste conclusie is dat een Atlas Leefomgeving organisatorisch inpasbaar is; kleinere gemeenten mogelijk met ondersteuning.

Een Atlas Leefomgeving is organisatorisch over het algemeen goed inpasbaar en de ontwikkeling van de Atlas is in lijn met de lopende ontwikkelingen op het gebied van e-overheid. Zeker voor grotere of ambitieuze organisaties is de Atlas binnen 2 tot 3 jaar inpasbaar. Met name voor de kleine gemeenten geldt echter dat zij geen prioriteit aan de Atlas zullen geven zolang deze niet verplicht is. Bovendien kunnen zij moeilijk op eigen kracht aansluiten. Voor hen bestaan echter verschillende ondersteuningsmogelijkheden. Hierdoor blijft het principe overeind dat zij zelf verantwoordelijk blijven voor de informatie.

Ter afronding van de verkennende fase voert Quintens momenteel een zeer beperkte en kwalitatieve kosten-batenanalyse uit. Deze moet een zo goed mogelijk beeld geven van de kosten van aansluiting op de Atlas en wat dit oplevert voor deelnemers. Het resultaat hiervan geeft belangrijke input voor het afwegingsproces van de vervolgfase van de Atlas.

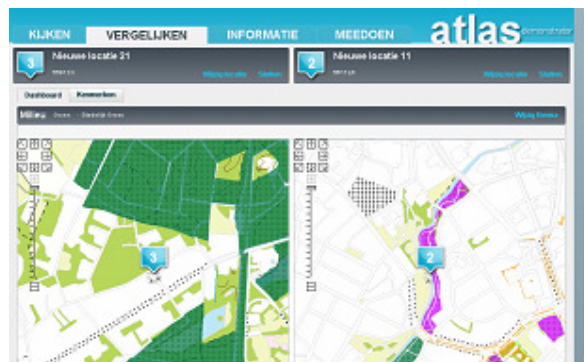
Meer over de verkenning van Quintens kunt u lezen in de twee rapporten: "De Wereld van de Deelnemers" en "Aansluiten op de Atlas Leefomgeving - Wat betekent dat?" Beiden staan op het Atlas Portaal > Atlas informatie > 05. Documentatie > Algemene documentatie.

- Meer informatie: Frank van Kouwen (fvk@quintens.nl).

Geen juridische belemmeringen verwacht

OpdenKamp Adviesgroep (OAG) heeft in 2007 de juridische belemmeringen en randvoorwaarden, die spelen bij het verschaffen van milieu- en gezondheidsinformatie, in kaart gebracht. Deze informatie is toegespitst op de Atlas door middel van gesprekken met deskundigen uit de praktijk. Dit rapport heeft mede de basis gevormd van de werkzaamheden van de juridische werkgroep. Op dit moment kan worden geconcludeerd dat er bij de huidige thema's niet of nauwelijks juridische belemmeringen worden ondervonden. Ook bij de uitbreiding met andere thema's worden geen onoverkomelijke juridische belemmeringen verwacht.

- Meer informatie: Steven de Leeuw (s.deleeuw@oag.nl).

Met het tabblad Vergelijken krijg je de optie thematische informatie van twee locaties met elkaar te vergelijken.

De uitwerking in de bouwfase

De uitkomsten van de verkennende fase laten zien dat een Atlas Leefomgeving realiseerbaar is. Na een positief bestuurlijk besluit (april 2009) kan de bouwfase van start gaan. De ervaringen van de verkennende fase worden hierin meegenomen. Momenteel werkt de Atlas-organisatie aan de contouren voor de bouwfase.

In de bouwfase gaat in ieder geval gewerkt worden aan een goed functionerende Atlas Leefomgeving, die voldoet aan de wensen en eisen van eindgebruikers en aansluit bij de bronhouders. Daarbij zullen de volgende aspecten een plek krijgen:

- Het ontwerp en de bouw van een Atlas Leefomgeving.
- Het verder vullen van het systeem met (meta)data en overige informatie, bestaande thema's verder invullen, nieuwe thema's toevoegen en het aantal bronhouders uitbreiden.
- De ADEM verder verfrazen en inzetten om bekendheid te geven aan de Atlas.
- De diverse vormen van implementatie en samenwerking tussen bronhouders verkennen.
- Het beleid, de communicatie en afstemming onderling invullen.
- De financiële en juridische aspecten.

Vind meer achtergrondinformatie over thema's onder het tabblad Informatie.

Nieuwbouw voor de Atlas Leefomgeving

Tijdens de Verkennende fase is de Atlas Demonstrator ontwikkeld; een demonstratiemodel van een echte Atlas. De vraag is gerezen of zo'n basismodel niet uitgebouwd zou kunnen worden tot een Atlas Leefomgeving. Besloten is dit niet te doen en de Atlas Leefomgeving vanaf de grond opnieuw op te bouwen.

Een van de overwegingen om nieuw te bouwen is vanuit ICT-oogpunt: men bouwt nooit op een demonstratiemodel. Een minstens even belangrijke reden is de onderliggende keuze in de Atlas Demonstrator om meer aandacht te besteden aan het laten zien van de gewenste functionaliteiten ten koste van standaard functionaliteiten, waardoor de architectuur voor een echte Atlas niet voldoet. Atlas Leefomgeving zal daarom nieuw vanaf de grond worden opgebouwd, uiteraard gebruikmakend van de opgedane kennis en ervaringen met de Atlas Demonstrator.

- Meer informatie over ICT rondom de Atlas: Cor Melse (cor.melse@rivm.nl).

Aangeboden: ondersteuning bij Metadata Catalogus

Het feit dat er een nieuwe Atlas Leefomgeving wordt gebouwd, verandert voor bronhouders niets. De kracht van de techniek is dat de webservices één op één kunnen worden overgenomen. Wel is gebleken dat het opstellen en aanbieden van een Metadata Catalogus door de bronhouders lastig is. Daarom kunt u een afspraak maken met het RIVM Atlas-team voor ondersteuning hierbij.

Metadata van datasets is aanwezig bij de partners, maar het aanbieden via een CSW service is nog best lastig. Dat komt onder andere doordat er een extra bestand bij moet komen: de Metadata van de Webservice, die de dataset als WMS beschrijft. Het RIVM Atlas-team

In de bouwfase zal weer met verschillende partijen worden samengewerkt. Hoe wordt dit vormgegeven? Blijven de werkgroepen bestaan? Welke deelprojecten worden opgezet?

Voor een nadere toelichting op de contouren voor het vervolg en de resultaten van de verkenning zal de Atlas-organisatie de huidige bronhouders dit voorjaar bezoeken en daarbij ook ingaan op vragen die specifiek bij de bronhouders leven.

- Meer informatie: David van den Burg (david.vandenburg@minvrom.nl) en Caroline van de Veerdonk (caroline.van.de.veerdonk@rivm.nl).

Onder het tabblad Meedoen zit het meest interactieve gedeelte van de ADEM. Geef hier zelf input of je mening of start een groep op.

komt graag bij u langs om u hierbij te ondersteunen. Het brengt namelijk de huidige thema's in de Atlas Demonstrator op een hoger peil en zorgt er voor dat de vulling van de Atlas Leefomgeving op orde is.

- Voor het maken van een afspraak: Ingrid van Kuilenburg (ingrid.van.kuilenburg@rivm.nl).

CORINE QUARLES VAN UFFORD WERKT AAN DE ATLAS LEEFOMGEVING

Milieu-informatie toegankelijk maken via internet, dat is de kern van het werk van adviseur Corine Quarles van Ufford van het team Omgevingskwaliteit bij de Provincie Gelderland. Ze is onder andere betrokken bij de atlas van de Provincie Gelderland "Gld.dichtbij" (ook bekend als Mijnleefomgeving; <http://apps.gelderland.nl/Mijnleefomgeving/>), die sinds 2004 bestaat. Als coördinator van de pilot partner Provincie Gelderland deelt ze haar kennis en ervaring binnen het project Atlas Leefomgeving.

En, nog gewerkt aan het project Atlas vandaag?

Ja. Vandaag kwamen er vergaderstukken binnen voor het coördinatorenoverleg van deelnemende pilot partners. Ik heb de concept managementsamenvatting gelezen van het verkennende onderzoek van het RIVM en met mijn leidinggevende gesproken over het bestuurlijke traject.

Wat is uw rol binnen het project Atlas?

Behalve coördinator pilot partner Provincie Gelderland, neem ik deel aan de werkgroep Informatie en het deelproject Kaartenwerkplaats.

Wat wordt van de provincie Gelderland als pilot partner verwacht?

We leveren data en metadata aan voor de thema's lucht, geluid en groen. Ook houden we een webservice in de lucht en nemen we deel aan diverse werkgroepen. Op de voorgrond werken Bram Boeckhout en ik aan het project, maar binnen de provincie leveren natuurlijk veel meer mensen hun bijdrage.

Leverde het aanleveren van data nog problemen op?

In principe niet. Onze gegevens en metagegevens waren op orde. Dus het eenmalig aanleveren van gegevens "op de plank" voor de Atlas Demonstrator was geen probleem. Maar de vraag naar data wordt ons door meer partijen gesteld. Iedereen wil weer net wat anders. We denken dat de Atlas wat dat betreft ook een meerwaarde kan hebben. Er wordt toegewerkt naar een standaard voor data, metadata en presentatie. Als er een open standaard is, hoeft je de gegevens in principe maar één keer bij de bron aan te bieden en actueel te houden.

Wat maakt voor u het project Atlas interessant?

We zijn al heel lang met een klein clubje bezig met "mijn leefomgeving" voor de inwoners van Gelderland. Het is heel stimulerend om te ervaren hoe nu in het Atlas-programma de krachten gebundeld worden om dit voor alle Nederlanders te realiseren.

U deed mee aan de usability test. Wat vond u daarvan?

Het was boeiend om mee te maken. En de test heeft absoluut veel opgeleverd; ook het besef dat er nog veel moet gebeuren.

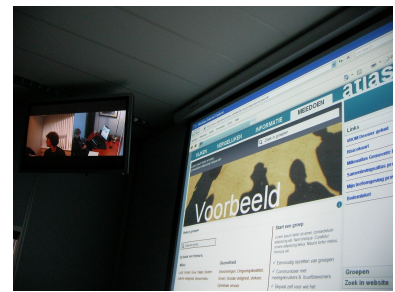
Voor welke uitdaging staan we binnen het project Atlas?

We zijn van pilotfase op weg naar een compleet product. De uitdaging is om mensen er bij te houden en te komen tot een beheersbaar product dat voor vele gebruikers in Nederland interessant is.

**"er staat hoe dan ook al
een waardevolle community
met veel kennis en
hulpmiddelen voor burgers"**

Wanneer is de Atlas voor u geslaagd?

De hoop is natuurlijk dat veel gemeentes, toch het loket voor burgers met vragen over hun leefomgeving, mee gaan doen aan de atlas. En als niet iedereen mee doet? Dan staat er hoe dan ook een hele waardevolle community, met heel veel kennis en hulpmiddelen voor het beantwoorden van vragen van burgers over hun leefomgeving. Daar kunnen alle deelnemers hun voordeel mee doen!

COLOFON

De nieuwsbrief heeft als doel pilot partners, werkgroepleden en andere betrokkenen te informeren over de voortgang van de Atlas Demonstrator.

De redactie ligt in handen van het RIVM. De redactieleden zijn: Elsellen Blokland, Ingrid van Kuilenburg, Caroline van de Veerdonk en Cindy Vros.

Voor reacties op de nieuwsbrief, het aanleveren van nieuwe berichten en aan-/afmeldingen verzendlijst: Cindy.Vros@rivm.nl (030 - 274 3419) en/of Ingrid.van.Kuilenburg@rivm.nl (030 - 274 2969).